

DELA VSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 5,-, za štiri leta Din 15,-, za pol leta Din 30,-; za inozemstvo Din 7,- (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. Štev. čekovnega računa 14.000

S čim?

Duhoviti nemški jezuit pater Muckermann opozarja svet na boljševiško nevarnost: »Boljševizem bo skušal izkoreniniti iz človeških src krščansko vero, bo porušil krščansko kulturo, bo uničil svobodo osebnosti in uvedel splošno suženjstvo v obliki komunističnega gospodarstva.«

Toliko, kar se tiče boljševiške nevarnosti. Kakšna sredstva pa priporoča pater Muckermann proti tej nevarnosti? Pravi, da bi se vse evropske države in vsi evropski narodi morali združiti v enotno fronto proti boljševizmu v cilju, da se ohrani krščanska kultura. Evropske države ne bi smele z Rusijo, ki je ognjišče boljševizma, trgovati, morale bi jo solidarno in dosledno bojkotirati, ne bi smele sovjetom prodajati svojega blaga in plačevati ruskih produktov v zlatu, s katerim potem sovjeti vzdržujejo propagando revolucije po vsem svetu.

Toda pater Muckermann se dobro zaveda, da evropska buržuazija, ki se na eni strani boljševizmu boji kot svojega najhujšega in neusmiljenega sovražnika, na drugi strani nikakor ni voljna opustiti svojih dobrih kupčij s sovjeti. Te kupčije pomenijo za evropski in ameriški velekapital milijardne dobičke. Kje se je pa kdaj slišalo, da bi se kapitalizem odrekel dobičku, pa naj mu ga sam satan nosi? Tudi nevarnost propada krščanske kulture in največjih verskih in moralnih svetinj ni za kapitalizem zadosten vzrok, da bi se odpovedala profitu. Kajti največja svetinja za materialistični velekapitalizem je profit. Prosimo, tega ne pravimo mi, ampak sloveči jezuit pater Muckermann.

Jezuitski pater pa je na svojem znamenit antiboljševiškem predavanju v Berlinu tudi rekel, da je evropska buržuazija komajda še zmožna braniti krščansko kulturo in njene vrednote, četudi bi hotela.

To je točka, kjer moremo patru Muckermannu popolnoma pritrditi. Evropska kapitalistična družba se po našem mnenju sploh nima s čim boriti proti svojemu sovražniku. Dr. Aleš Ušeničnik nam je enkrat v »Času« sijajno predložil moč ideje in idealnih motivov. Ideja ima ogromno moč, četudi je zmotna, samo da jo nosi nekaj res idealnega, neko idealno stremljenje, nekaj višjega, kar je iz sveta idej. Tak pokret ima vedno nekaj resničnega v sebi, četudi bi bil sicer v glavnem zmoten. Nešteto takih pokretov je bilo v zgodovini, ki so kljub mnogim svojim in velikim zmotam zmagali ali vsaj delno zmagali, ker so bili več ali manj oduševljeni po notranjem idealizmu. Ideja se da premagati samo po boljši ideji, idealizem samo po še večjem idealizmu.

Kakšne ideje, kakšen idealizem pa ima današnja meščanska družba, ki je bila vzrasla iz krščanskih kulturnih tal, postaviti nasproti nasprotnikom današnjega družabnega reda? Nobene. Krščanstvo, namreč dejavno, praktično, socialno udeležujoče se krščanstvo človeškega bratstva, vzajemnosti in pravičnosti, je kapitalistična družba sama že davno zavrgla. Tega pravega in resničnega krščanstva ni nikjer več v javnem življenju: so samo še nekateri njegovi ostanki, simboli, znamenja. Gonilna sila javnega življenja takozvane krščanske družbe je izključno denar. Prva in edina dogma te družbe je: Koliko bomo pri tem zaslužili? Ali bo kaj neslo ali pa bomo imeli izgubo? Ali se ta reč izplača? Kje je tu tudi mrvice idealizma, s katerim se edino da premagati idejen pokret, ki ga nosi idealizem? Idealizem, ki brez dvoma oduševlja one, ki iščejo liki hlapec Jernej svoje pravice, ne samo zase, ampak za celo človeštvo. Čeprav so marksistični nasprot-

Še enkrat § 10.

Določila naše socialne zakonodaje se uveljavljajo počasi, pa stalno. Industrijska javnost čisto ne jemlje teh določil za resne in se preveč zanaša na svojo nadmoč nad delavstvom. Ker pa imajo ta določila zakonito moč, se morejo uveljaviti pred pristojnim forumom.

V naših podjetjih se zelo veliko greši v pogledu delovnega časa. Zakon o zaščiti delavcev jasno določa, da je v industrijskih podjetjih 8 urni delovni čas. § 10. tega zakona določa, da se mora nadurno delo plačati s 50% poviškom. Kljub temu, da ima ta paragraf prisilno moč, to je, da se mu ne izgubi veljavnost, četudi bi se delavec odpovedal njegovi ugodnosti, vendar ga podjetniki ne upoštevajo in zahtevajo od delavstva celo izjave, ki so v nasprotju z določili zakona o zaščiti delavcev.

Dejstvo je, da dela naša industrija vkljub krizi skoraj stalno z nadurami in da ne plačajo teh nadur s 50% poviškom. Dokler je delavec zaposlen, molči, ko pa se spre z delodajalcem ali pa ko zapusti delo, se spomni svojih pravic in gre pred sodišče in more tudi zmagati, če dokaže, da je delal preko zakonitega delovnega časa in koliko ur.

V takih posrednih slučajih nimajo taki koraki za delavstvo nikakih posledic. Drugače pa je, če zahteva večina delavstva v raznih tovarnah, kakor se je to zgodilo v Mariboru, ki beleži nad 100 takih slučajev, potem ne izostanejo posledice. Podjetnik sicer plača nadure ali se pa spusti v proces, na drugi strani pa odpove v zakonitem roku službo dotičnim delavcem oziroma delavkam.

Tak slučaj je bil tudi v tovarni Braun. Vsem tistim delavcem, ki so nastopili tožbo za nadurno delo, je odpovedal podjetnik službo. Obrnili so se takoj na pravno pomoč na nekega odvetnika. V tem pogledu jim je ni mogel nuditi, ker je žalob v tem pogledu naša socialna zakonodaja zastarela in

nedostatna. Da bi se vendar dosegel sporazum, je Jugoslov. strokovna zveza opozorila Delavsko zbornico v Ljubljani na ta žalosten slučaj in prosila za pomoč.

Dne 9. t. m. je interveniral v tej zadevi po predhodni konferenci z delavskimi zaupniki delegat D. Z. tovariš Žužek skupno z voditeljem mariborske ekspoziture D. Z. g. Čehom. Po daljši razpravi je stavil tovariš Žužek predlog, da naj se delavci še nadalje obdržijo v službi, dočim stopi D. Z. s podjetnikom v pogajanje zaradi izplačila nadur. G. Braun se je posvetoval z ostalimi mariborskimi podjetniki, na kar je izjavil, da naj se vsa zadeva uredi potom Zveze industrijev v Ljubljani. Zastopnika delavcev sta sprejela ta predlog.

Želeli je, da bi Del. zbornica uredila to zadevo z Zvezo industrijev za vse slučaje in našla način, da bi se likvidirali ti spori v obojestransko zadovoljnost.

Da nas ne bodo razumeli tovariši napačno. Do nadurnega plačila imajo moralno in zakonito pravico. Toda ni zakona, ki bi jih ščitil pred posledicami takih zahtev, to je pred odpovedjo službe. Če so kakke difference v tem slučaju, je najumestnejše, da se obrnejo pritožniki na svojo strokovno organizacijo, ki bo skušala poravnati spor mirnim putem. Sodišče naj se pozove na pomoč le v tem slučaju, če so vse posredovalne akcije brezuspešne.

Ti procesi bodo imeli pa vseeno to korist, da se bodo začela upoštevati in izvajati določila zakona o zaščiti delavcev.

H koncu navedemo še, da je imel 9. aprila zvečer pododsek D. Z. v Mariboru svojo sejo, katere so se udeležili tudi zastopniki vseh klubov. Seja je odobrila stališče zastopnikov D. Z. pri pogajanjih s podjetjem Braun.

Kriza v naših premogovnih revirih

V torek dne 14. aprila so zaprosili predstavniki Delavske zbornice, II. rudarske skupine in vseh strokovnih organizacij za sprejem pri g. banu dr. D. Marušiču, da mu orišejo obupen položaj v naših revirih in da ga zaprosijo za pomoč.

Gospod ban je obljubil radevolje svojo pomoč, vendar pa je opozoril tudi na meje, katere so mu postavljene. Zaenkrat bo banska uprava predkazala brezposelnemu fondu za rudarje sredstva, ki jih ima za podpiranje brezposelnih v proračunu. Proučil bo tudi, v koliko bo mogoče začeti s cestnimi deli v bližini revirjev. Obžaloval pa je, da ne bo mogla banska uprava izvesti taka dela v večjem obsegu, ker so bile postavke v banovinskem proračunu, ki so bile namenjene v take namene, precej reducirane.

Zastopniki delavstva so prosili g. ba-

na, da bi posredoval, da bi se pogajanja za dobavo premoga med TPD in državo čimprej zadovoljivo zaključila.

Poleg vsega tega bodo potrebne večje pomožne akcije, da se ublaži kriza. Manjše podpore, ki so močne iz raznih proračunov, so sicer dobrodošle, vendar pa prebivke, ako bi rudarji praznovali ves april tako kakor sedaj.

V tem slučaju bi prejeli rudarji dne 1. maja 1931 za 14 dnevno periodo povprečni zaslužek, ki bi se gibal okrog 160 Din, odbitek od te vsote bi pa znašal 120 Din. Z ozirom na skrajno izčrpanost rudarskih kreditov, je nujno potrebno, da dajo rudniška podjetja enkratni nabavni prispevek, za katerega je II. rudarska skupina že prosila.

Upajmo, da se bo zadeva vendar enkrat rešila, in sicer tako, da ne bo vsakoletne kalvarije rudarjev in njihovih družin.

Kapitalizem v prvi polovici 20. stol.

Prva polovica našega stoletja se bliža koncu. Pečat ji daje svetovna vojna. Njene posledice so bile: Razpad zapada, vodstvo USA, ustanovitev komunistične zavestno brezbožne države v Rusiji, pospešitev osvobodilnega gibanja narodov Afrike in Azije, nazadovanje gospodar-

stva in zmaterializiranje mišljenja.

Imamo tehnično najdovršenejša sredstva za izmenjavo duhovnih vrednot, — vzemimo radio — pa se je vendar naše mišljenje poplitnilo. Vso zgodovino so bili stiki med Nemčijo in Francijo tesnejši kot so danes. In tako

alnih vrednot, ampak samo — materijo, denar in moč denarja.

Egoizem, politika brez morale, kapitalizem brez idej so ubili krščanski idealizem, s katerim se edino da uspešno braniti krščanska kultura. ☉

bloden eksperiment, kot so ga izvršili boljševiki, bi ga bilo mogoče pripisati le srednjeveškemu husitizmu.

Na tisoče vojnih ujetnikov je romalo in spoznavalo svet in živelo v od domačih popolnoma tujih razmerah. Mislili bi, da bo vse to utisnilo svoj pečat človeštvu: Pa je ostalo vse brez posledice.

Zdi se, da gre po vsem zapadno mislečem svetu val letargije. Ta se pokazuje tudi v reševanju gospodarskih vprašanj. Gospodarstvo je in ostane le sredstvo, oziroma njegov del. Sredstvo nikdar samo zase ne obstoja, ampak je odvisno od cilja in duha. Duh je pred gospodarstvom. Če ni duha, je sredstvo brezsmiselno. Zato je brezupno, da danes vse časopise premlevala le dejstva in preko njih ne pride.

V gospodarstvu vidimo dva pojava: racionalizacija in socialna politika. Prva ima izvor v USA, ki je med vojno dobavljala antanti potrebščine. Vojna in reparacijska bremena so prisilila tudi Nemčijo na isto pot. Vrtoglavce gospodarske naglice brez vojne ne bi bilo in izostala bi v našo korist. Kajti edini posledici sta brezposelnost in skrbni polno javno skrbstvo. Racionalizacija je podobna človeku, ki ne more použiti juhe, ker se mu krožnik vedno izmenjuje. V tem ni razločka med Nemčijo in Rusijo: V Nemčiji zahteva kapitalizem 15% narodnega premoženja za kapitaliziranje, ruski kapitalizem pa 20—30%. Razlika je tedaj le v višini. V obeh državah pa vidimo, da je sredstvo in materija središče. Gospodarimo, da se preživljamo. Kapitalizem in socializem pa zahtevata, da naj radi omogočimo modernega gospodarstva ne jemo. V gospodarstvu mora tedaj obstajati bolezen in epidemija, ki ji ni slične v zgodovini.

Kot edino sredstvo za ozdravitev se smatra že marsikje neuporabno sredstvo: socialna politika. Njena glavna hiba leži v tem, da je potrditev obstoječega sistema od strani države. Delavec velikega podjetja je n. pr. odpuščen, zgubi po določnem roku brezposelnostno podporo, zaradi česar je obsojen z družino vred na beraško palico, medtem ko prejema glavni direktor podjetja še vedno po 15.000 šilingov mesečne plače.

Iz tega je razvidno, da je kapitalizem vprašanje razdelitve dobrin in ne produkcije, vprašanje ureditve lastniškega prava, prava sploh in tudi morale. Zato bi morale postati njegove nasprotnice tudi teologija, filozofija, moralka in pravna znanost. Žalobno pa ne dosežajo sklepi katoliškega socialnega dneva na Dunaju, kakor tudi ne protestantovski socialni kongres v Breslavi gospodarskih načel krščanske mednarodne strokovne internacione, niti ne zahtev Leonove okrožnice »Rerum novarum«. Duhovne sile še niso napovedale kapitalizmu boja, zato bo socializem še dalje goreče ognjišče. Krščansko delavstvo pa bo še vedno prisiljeno, da si svojo usodo samo kuje, ker ne more pričakovati zase opore v kaki evropski splošni socialni miselnosti.

Dr. Karel Lugmajer, Dunaj.

Ljubljanski krekovci

prirede

25. aprila ob 8. zvečer

akademijo

v Delavski zbornici

Sodeluje orkester delavske godbe „Zarja“

Poročila z delavskih bojišč

Jugoslovanska strokovna zveza Železničarski vestnik

Občni zbor osrednjega odbora »Prometne zveze«.

Dne 12. aprila t. l. se je vršil v Ljubljani občni zbor osrednjega odbora »Prometne Zveze«, kjer so se sestali zastopniki posameznih skupin in plačilnic z odborniki osrednjega odbora. Ti so predložili račune o svojem delovanju v preteklem letu, obenem pa na podlagi izjav posameznih delegatov sestavili program za bodoče leto.

Kakor so težki časi v splošnem danes za vse, tako je gospodarska kriza posredno in neposredno prizadejala občutne nepravilnosti našemu železničarskemu stanju. Te nepravilnosti povzročajo neko negotovost med članstvom, zato je temeljito potrebno, da se to oklene svoje organizacije, do katere naj ima pa tudi popolno zaupanje. V teku let se je vsak član lahko prepričal, da je tudi v najtežjih prilikah našel potrebno podporo le v organizaciji, ki mu je nesebično priskočila na pomoč. Zato pa mora tudi vsak član po svojih močeh pomagati, da se organizacija na zunanji in znotraj okrepi.

Občni zbor je otvoril tov. predsednik, ki je pozdravil navzoče ter predlagal, da se odposlijejo udanostne brzojavke Nj. Vel. kralju, g. predsedniku ministrskega sveta, g. ministru za promet in g. ministru dr. A. Korošcu. Predlog je bil soglasno odobren.

Občni zbor je pozdravila bratska češkoslovaška železničarska organizacija, kar so sprejeli navzoči z burnim pozdravom. Za pozdrave ji je bila poslana zahvalna brzojavka iz obnega zbora.

Nato je sledil običajen dnevni red obnega zbora. Iz poročila predsedstva smo zvedeli, kako stoji zadeve glede današnjih preteklih železničarskih vprašanj. Mnogo stoji pred nami nerešene, ki pa nikakor ne more dolgo čakati rešitve. To je n. pr. zakon o drž. prometnem osebjem, službene doklade po zakonu o spremembah in dopolnitvah zakona o drž. prom. osebjem, delavske razlike in drugo. O vsem tem se je že mnogo govorilo, pa tudi pisalo na tem mestu. Radi intervencij v teh zadevah na mednarodnih mestih se je »Prometna Zveza« zvezala z drugimi železničarskimi organizacijami razen z »Udruženjem Jugoslov. Zel. in Brod.«, katere gre svojo pot.

Glede osebnih intervencij je danes precej težko. G. direktor ljublj. ravnateljstva je te v principu prepovedal. Dovoljene so bile le intervencije splošnega značaja.

Velik korak naprej pa je »Prometna Zveza« storila na gospodarskem polju. »Slavbeni železniški družini« gre gotovo vsa pohvala za njeno plodono delovanje. S ponosom bo lahko v kratkem kazala na sadove svojega truda, t. j. na nove gradbe stanovanjskih hiš železničarjev, katerim je ona priskrbel potrebne kredite in pa vzorne ugodnosti za gradbeni material.

Težkoče so pa s strokovnim listom. Iz finančnih razlogov je nemogoče misliti na lastno glasilo. Le ako bo »Prometna Zveza« napredovala kakor doslej, je pričakovati, da bodo tudi te težave odstranjene v popolno zadovoljstvo vseh članov. Tako pa zaenkrat ni druge rešitve, kakor da se ostane pri dosedanjem listu. Članstvo se le naproša, da s svojim sodelovanjem poživljuje »suhoparno rubriko železničarskega kodirka«. Tako rešitev nalaga osrednjemu odboru tudi splošno današnje naše stanje.

Predsedstvo poročilo odločno zavrta uvodnik v koledarju »Udruženja JNZB«, v kolikor tiče »Prometne Zveze«. Doslej namreč še ni bilo znano, da bi koga žalila poštena borba za pravice članstva lastne organizacije, kvečjemu kakega kapitalista.

Iz tajniškega poročila je razvidno podrobno delovanje organizacije. V primeri s prejšnjim letom se je delo zelo pomnožilo. To izvira od povečanja števila članstva in pa radi splošnih razmer, ki so nastale v preteklem poslovnem letu. Uzakonjenih je bilo več pravilnikov in uredb. Radi splošne gospodarske krize je pa začela strahiti tudi redukcija osebja. Kakor že prej omenjeno, je v vseh važnejših vprašanjih »Prometna Zveza« sodelovala z drugimi želez. organizacijami. Delegacija koaliranih želez. organizacij je bila sprejeta od namestnika ministra za promet, od pomočnika ministra financ in od ministra g. dr. Korošca; naposled pa tudi od g. predsednika ministrskega sveta. Kljub obljubi pa še do danes zadeve niso rešene povoljno za železničarje. Za to so organizacije sklenile, da bodo tudi še naprej složno postopale v vseh važnejših vprašanjih. Radi splošne gospodarske krize se mora tudi naša vlada boriti z velikimi finančnimi težkočami. Zato ni pričakovati, da bi mogla popolnoma zadovoljiti državne uslužbenca, h katerim se prištevamo tudi mi železničarji. Organizacije pa bodo glede na to pač skušale doseči za svoje članstvo, kar se pri današnjih razmerah da doseči.

Podrobnejše delo koaliranih organizacij je bilo že objavljeno, zato ne bomo ponavljali.

Tekom leta je umrlo 6 članov »Prometne Zveze«, katerih se je občni zbor spomnil s tem, da so vsi navzoči vstali.

Pri blagajniškem poročilu se je razvila precej ostra debata glede časopisja. Z ozirom na prej omenjena dejstva pa je tov. predsednik naposled predlagal kompromis, da zaenkrat ostane še za bodoče leto pri dosedanjem časopisu, vendar pa se bo skušalo z vsemi sredstvi, da se železničarska rubrika poživljuje.

Nadzorstveni odbor, ki je pregledal knjige, je predlagal absolutni odbor, ki je bil soglasno sprejet.

Pri volitvah je bil z ozirom na poštvalno dotedanje delovanje izvoljen stari odbor, kateremu se je na predlog mariborskega delegata izrekla zahvala.

Ta občni zbor je pokazal veliko zanimanje članstva za organizacijsko delovanje. Treba je vse te sile zbrati in jih usmeriti tja, kjer bodo največ koristile skupnosti. Ker poznamo osebe, ki so v odboru, vemo, da bodo storile vse, kar jim bo mogoče. Zato lahko z mirnostjo gledamo v bodočnost, v kateri se nam ne obetajo ravno najboljše časi.

Maribor. V nedeljo, dne 29. marca se je pri nas vršil občni zbor skupine Prometne Zveze železničarjev Jugoslavije. Občni zbor je bil dobro obiskan, kar dokazuje, da se članstvo zanima za delo in razvoj organizacije. Tov. predsednik Wurzingler je otvoril občni zbor s pozdravnimi besedami, pozdravil posebej zastopnika centrale tov. Vajda in Masiča, potem ostale zastopnike okoliških skupin, ki so se kot gostje udeležili našega obnega zbora. Po formalnih prireditih poročilih in čitanju zapisnika zadnjega obnega zbora je sledilo važno poročilo tov. Masiča, ki je v izprijemnem govoru pojasnil delo centralne organizacije in o vseh dosedanjih ukrepih in tudi o bodočem delu in cilju, ki ga ima organizacija začetnega. Dalje je poročal o delu z koaliranimi organizacijami in o deputacijah in spomenicah, ki so se radi izboljšanja naše situacije predložile na raznih mestih, kakor v Ljubljani tako v Beogradu na najvišjih mestih. V teh spomenicah se je v glavnem interveniralo v zadevi izpolnitve delavskega pravilnika. Pojasnile so se vse težkoče, ki so nastale po prevedbi delavcev.

sta zgodovinski osebi, ki sta zapisana v zgodovini človeštva z zlatimi črkami. Kajti nauki ženjalnega in največjega ekonoma sveta bodo postali in že postajajo last milijonov izmed vseh narodov.

Poleg Karla Marksa se bo pa človeštvo spominjalo tudi moža, katerega diči neustrudljiva delovna sila, izredna in občudovanja vredna učenost ter najplemenitejša ljubezen do resnice. Ta mož je znanstveno preiskal nauke velikega ekonoma, jih je spoznal za pravilne in je zaradi tega skozi vso človeško dobo vodil boj s silo svojega duha proti predsodkom, sumničenjem in krivim naukom o pomembnosti osebnosti Karla Marksa in njegovega nauka.

Ta veliki duh se imenuje Viljem Hohoff. Katoliški župnik Hohoff je bil rojen 9. februarja 1848. Njegov oče je bil sodnijski tajnik. Po končanih gimnazijskih študijah je obiskoval visoke šole v Marburgu, Münsterju, Bonnu in Paderbornu. Študiral je teologijo, filozofijo, zgodovino in narodno gospodarstvo. Dne 12. avgusta 1871 je bil posvečen v mašnika in je obhajal 12. avg. 1930 zlatomašniški jubilej. Njegovo življenje je življenje neprestanega dela, pomanjkanja in bede. Bil je od vodilnih duhov zatajen in necenjen. Kljub temu je obhajal svoj jubilej svežega in čilega duha.

Delavstvo, ki dela službo že mnoga leta, tudi že čez 30 let, je bilo dosedaj po vseh veljavnih pravilih stalno, je postalo sedaj naenkrat nestalno in je v zvezi s tem tudi izgubilo pravico do letnih odmorov. Enako je s službenimi dokladi. Komisija za tolmačenje čl. 3 zakona o izpremembah in dopolnitvah zakona o drž. prom. osebjem že dela mesece, a nimamo še rezultata, kaj se smatra za strokovno službo. Mnenja smo, da med železničarji sploh ni nestrokovne službe z izjemo pisarniških moči in tipkaric, ki jim poleg šolske izobrazbe ni treba še reševati strokovnih zadev. Smo pa mnenja, da se naj podeli službena doklada vsemu osebjem, ker smo vsi uslužbenci ene in iste uprave in delamo za ene in iste cilje.

K pravilniku za vozne olajšave se polaga važnost za vožnje upokojenecov. Upokojenec, ki so vse svoje mladostna leta, svoje moči, svoje zdravje žrtvovali za upravo, za državo, zrl čestokrat v smrtne nevarnosti, so sedaj, ko bi morali uživati sad svojega dela po 30. letih službe, prizadeti pri režijskih vožnjah. Priznamo žalostno dejstvo, da imamo med upokojenici ljudi, ki izrabljajo in zlorabljajo to ugodnost. A te naj se kaznuje z najstrožjimi kaznimi in z odvzemom legitimacije. Ni pa potreba, da bi moralo za enega brezvestnega trpeti drugih 99 poštenih in pravičnih. Osebe mora tudi samo zasledovati take špekulante, ki zlorabljajo vozne ugodnosti in jih brez usmiljenja naznaniti. Dalje se je razmotiralo o novem zakonu, ki se namerava kmalu izdati, o pravilniku, o postranskih pristojbinah, o pravilniku o službenih obleki, o izplačilu delavskih razlik itd.

Administrativna stran organizacije se tudi vedno bolj in bolj izpopolnjuje. Ustanovila se je žel. gradbena zadruga »Železniška družina«, katere ima tudi v Mariboru poslovalnico. Ustanovil se je dalje »Starostni sklad« za članstvo, v katerega vabimo vso naše članstvo. Čim več si bo potom tega sklada prihranilo na mlada leta, tem več bo dobilo iz njega v svoji obnemoglosti in eventuelni nesreči.

Poročalo se je tudi o koaliciji, ki se je porodila ne radi kakega pritiska, ampak se je ustvarila iz nujne dejanske potrebe. Zigosalo se je delovanje nekaterih železničarjev, kateri morda drugače živeti ne morejo, kakor da svoje tovariše denuncirajo pri upravi.

Novi uradniški zakon

S prvim aprilom je bil objavljen novi zakon o drž. uradnikih. V celoti velja ta zakon le za civilne drž. uradnike. Za železničarje bo pa izdan poseben zakon o drž. prom. osebjem. Ker pa se nekatere določbe tega zakona nanašajo tudi na prometno osebo, hočemo v naslednjem podati glavnejše določbe tega zakona.

Novi zakon se razlikuje od prejšnjega v glavnem v tem, da so ukinjene kategorije. Glede na šolsko izobrazbo uradniki lahko napredujejo po eni in isti lestvici do gotove položajne skupine. Mesto prejšnjih treh sistemov plač za posamezne kategorije, je sedaj samo ena lestvica, ki je razdeljena na deset skupin, posamezne skupine pa imajo še 2 do 4 periodične poviške plač. Uradniki z akademsko izobrazbo lahko napredujejo od 8. do 1. skupine, oni s popolno srednješolsko izobrazbo od 9. do vključno 5. skupine, uradniki z nepopolno srednješolsko kvalifikacijo pa od 10. do vključno 7. skupine.

Uradniki dobivajo poleg plač po skupinah še položajno doklado, ki je za vsako skupino posebna, osebno draginsko doklado, ki se veča po skupinah in deli na tri draginske razrede. Ostane pa še dosedanja rodbinska doklada po 150.— Din za rodbinskega člana.

Za uradnike je predpisana triletna pri-

sami pa so mogoče največ graje vredni, ker s tem da iščejo svojih žrtve, sami zelo zane-marjajo, če že ne opuščajto službo. Za vsa ta izvajanja je žel poročevalec burno odobranje.

Nato je poročal tov. Wurzingler o splošnem delu skupine ter o delu naše Mednarodne Zveze krščanskih železničarjev, ki je zadnji čas zelo porastla ter šteje že čez 2 miliona članov. Ako se dandanes mednarodno združuje kapitalizem, da lažje pritiska k tlom svoje delavstvo, tako se nam menda ne bo zamerilo, da se enako organizira tudi delavci, da lažje brani svoje, po vseh naravnih zakonih pripadajoče pravice.

Nato je poročal tov. tajnik Mlakar o podrobnem delu skupine. Iz njega je bilo razvidno, da je organizacija posvečala strokovnemu delu največjo pažnjo ter zasledovala z največjo pozornostjo težnje svojega članstva, kakor tudi celotnega slanja železničarjev. V poslovnem letu se je obravnavalo 364 intervencij in dopisov, poleg sej se je vršilo še 11 sestankov, ki so bili z ozirom na sedanje težko stanje železničarjev obilno obiskani. Delo se je na vseh panogah železničarskega vprašanja in sicer na delavskem pravilniku, na novem zakonu, na pravilniku o službenih oblekah, o postranskih pristojbinah, izplačilu delavskih razlik, 24 urni službi na večjih postajah, da bi se odpravila, da se upoko-jencem tudi na dalje prizna neomejena režijska vožnja ter da se v tem smislu popravi pravilnik o voznih ugodnostih za železniško oseboj itd.

Posameznih slučajev ne moremo več radi pomanjkanja prostora navajati. Po poročilu blagajnika in nadzorstva, iz katerega je bilo posneti, da je skupina v tem pravcu zelo dobro delovala, tako, da je odbor dobil popolno zaupnico od članstva, se je izvolil z malimi izjemami stari odbor s tov. Wurzinglerjem na čelu. Ta odbor nam daje popolno jamstvo, da bo skupina, ki vodi obenem posle ekspoziture za štajerski del naše banovine, delala po začetni poti neomajno naprej na podlagi krščanske ljubezni do svojega bližnjega. Ta občni zbor nam je torej jasen dokaz, da nam je potrebna taka organizacija, ki ima poleg svojega strokovnega cilja, dobrobit članov in uprave, na srečo tudi prvi pogoj krščanske ljubezni do svojega bližnjega. Da, po tej začetni poti naprej!

pravniška doba. Uradniški pripravniki prej-majo poleg mesečne plače, ki se deli na tri draginske razrede, in po šolski kvalifi-kaciji kakor uradniki, samo še rodbinsko doklado.

Prejemki zvaničnikov se dele na mesečno plačo v treh položajnih skupinah in na osebno draginsko doklado. Poleg tega pa imajo pravico tudi do rodbinske doklade kakor uradniki.

Ravno tako se dele tudi prejemki slu-žiteljev, samo da je mesečna plača razdelje-na le na dve položajni skupini.

Z novim zakonom je ustanovljen tudi »Uradniški pokojniški fond«, ki velja tudi za državno prometno osebo. Ta fond je namenjen le za rodbinske pokojnine, medtem ko se bodo osebne pokojnine izplačevale še nadalje iz drž. blagajne.

Mesečni prispevki znašajo pri uradnikih 5 % njihove mesečne plače in položajne doklade, pri zvaničnikih in služiteljih pa 5 % mesečne plače. Uradniški pripravniki pa morajo vplačevati 5 % polovice njihove mesečne plače. Mesečne prispevke morajo vplačevati vsi, oženjeni in samci.

Pravica do rodbinske pokojnine se doseže po 5 letih in znaša takrat za eno osebo 25 %, za dve 35 %, za tri 45 %, za štiri in več pa 55 % od vsote, za katero je usluž-benec vplačeval prispevke. Po desetih letih

nahaja tudi splošno znani stavek: Krščanstvo in socializem sta si v nasprotju kakor ogenj in voda.

Kljub temu sta ostala Hohoff in Bebel še v nadaljnji medsebojni korespondenci. Bebel je vedno bolj spoznaval visoko nadarjenost Hohoffa in njegova globoka raziskovanja na socialnem polju. V poznejših letih je tudi spoznal, da je Hohoff po mišljenju in sreči soci-alist in ga je pozdravil v toplem pismu kot sorodnega po mišljenju, ko je izdal leta 1909. svoje prvo in najpomembnejše delo »Pomen Marksove kri-tike kapitala«.

Hohoff se je še dalje posvetil in po-globil v ekonomski in pravni študij. Sodeloval je tudi pri Jansenovem veli-kem delu »Zgodovina nemške-ga naroda«. Njegova samostojna na-daljnja dela so še: »Protestanti-zem in socializem« leta 1881., »Revolucija od 16. stol. dalje v luči najnovejših razisko-vanj« leta 1887. Leta 1892. pa je do-končal delo »Kritična dogma-tična zgodovina o vrednost-ni teoriji«. Ni pa dobil za to delo založnika in so izšli le nekateri članki v »Mesečniku za krščansko socialno reformo«. Leta 1902. je izdal delo »Vrednost blaga in profit kapitala«. - Važno delo »Spor zaradi pojma o kapi-

Krščanski socializem in Karl Marx

Znanstveni in kulturnohistorični pomen
Marksovega nauka.

Zbrani spisi župnika Viljema Hohoffa.

Vsako gibanje, tako tudi krščansko socialistično gibanje, mora biti zgrajeno in dalje razvijano na znanstveni podlagi. Naše gibanje ima čestokrat težave, ker ni dovolj znan njegov fundament. To pa zaradi tega, ker ga premalo študiramo, razvijamo in razširjamo. Nevednost in nepoznanje je najčešče vzrok velikih nasprotstev.

Tako vodi že vsa stoletja ekonomska znanost vroče in srdite boje, da bi označila Marksov nauk za zmoten. Tega boja se udeležujejo tudi možje, ki ga hočejo pobiti iz verskega stališča. Ta boj gre pa proti kulturnemu gibanju, ki ima sigurno bodočnost, to pa zaradi tega, ker hoče priboriti po kapitalističnem družabnem redu v bedo pahnjenu ljudstvu lepšo bodočnost, plemenitejši družabni red.

Marksovo življenjsko delo »Kapital« je gotovo prežeto velike ljubezni do zaslužnjega proletarijata. Zato je tudi visoko нравstveno. Prav tako je lepa idealistična postava Marksov zvesti in iskreni prijatelj Friderik Engels. Oba

se rodbinska doklada zviša na 5 %, potem pa se zvišava za vsako leto za 1 %. Maksimalna rodbinska pokojnina pa znaša po številu članov 55 %, 65 %, 75 % ozir 85 %.

Za rodbinsko pokojnino se računa samo oni čas, v katerem je uslužbenec vlagal prispevke. Prispevke se lahko vplača tudi za ostali čas, ki se uslužbencu računa za pokojnino.

V slučaju da se uslužbenec v službi smrtno ponesreči, se računa za rodbinsko pokojnino deset let več.

Pravico do rodbinske pokojnine ima le zakonska žena (ločena žena nima pravice do pokojnine), ter zakonski in nezakonski otroci. Hčere uživajo pokojnino do moštve, sinovi pa do polnoletnosti, ako posebajo šole, pa do 23. leta starosti.

Rudarji

Hudajama. Kakor pri drugih rudnikih TPD tako smo tudi pri nas praznovali od 2. do 7. aprila. Praznovali smo tudi 9. in 11. aprila. Kaj bo v bodoče, nam ni znano. — Pri nas imamo vedno nekatere osebe, ki imajo veselje, da obrekujejo in lažejo. Tako so se v februarju širile govorice o redukciji. Eden od teh, ki je silno vneto pripovedoval o redukcijah, si je pa sedaj izmislil takole: Začel je pripovedovati raznim rudarjem, da so bile pripravljene redukcije in sicer na predlog nekaterih delegatov Ilrud. skupine. »In jaz,« tako pravi ta dični gospod dalje, »sem to redukcijo preprečil.« — Resnica pa je, da niso delegatje Il. rud. skupine niti najmanj sodelovali pri sestavljanju oseb za redukcijo, ter je tako govorjenje omenjenega podla laž. Res pa je tudi, da ta gospod nima z jamskimi delavci popolnoma nobenega opravka, ter jim tako ne more ne koristiti ne škodovati. — Se pač vedno najdejo ljudje, ki menijo: »Le močno laži, nekaj se bo že prišlo.« — Je še mnogo drugih laži od tega gospoda, ki so dokazane kot laži, a jih ne bomo tukaj navajali. — Kdor hoče, lahko pa škodo. Naše tovariše pa pozivamo, da ne nasedajo takim lažem.

Kovinarji

Komu v korist?

Napadi in psovke na našo strokovno organizacijo, ki jih je iznesel pisec v »Delavcu« z dne 10. t. m. pod rubriko: »K mezdni razpravi v Guštanju«, so žalosten dokaz, da je kulturni nivo raznih socialističnih voditeljev še vedno tam, kakor leta 1919-20., ko so zavedni socialistični sodrugi pod geslom svoboda, enakost, bratstvo metali krščansko socialistične kovinarje iz tovarn na cesto. Čudno pojmovanje svobode in prepričanja je to, katero zdrav razum nikakor ne more prenesti.

Gorje delavstvu, ako bi zavladali in dobili neomajno moč slični elementi! Kajti, kar hočejo danes počenjati z drugimi strokovnimi organizacijami, tako bi tedaj terorizirali tiste, ki bi si upali črhiniti proti njim samo besedico. Mi od naše strani pojmuje pod svobodo vse kaj drugega.

Sicer pa zakaj ta bojazen? Zakaj ta krik? Pa se vendar ne bojite »pastorka rimsko-katoliške hierarhije«? Zelo lep izraz zares. Vsekakor je čestitati k izbranstvi besed v tem dopisu!

Zelo bi želeli vedeti, kdo in za koliko časa je dal socialistom monopol nad delavskimi množicami? Sicer pa črnuhov krščansko socialistov ne marate v svojih vrstah in te, samo te hočemo imeti organizirane, ker spadajo po vseh pravilih v naš krog. Kar je vašega, vam

pa lepo pustimo v miru. Ako bi preštel v resnici vse zavedne in prepričane marksiste, ako hočete, da jih tako imenujem, bi jih menda našli bore malo. Pravice do eksistence in dela za naše članstvo nam vendar ne bo meril kak socialistični prenapetost. Kdo seje razdor in sovraštvo? Morda mi, ki smo vse poskusili, da se dobi v tej borbi za vsakdanji kruh, za drobec pravice skupna baza, na kateri bi mogli braniti težak položaj guštanjskih kovinarjev? Pravite, da smo mi krivi, ker je podjetje odpovedalo pogodbo. Zakaj ne rečete, da smo mi krivi sodobne gospodarske krize? Namesto, da bi udarili po tistih, ki v resnici povzročajo največ zla in gorja delavstvu, pa smatrate, da je bolj nujno rušiti delavsko slogu in prostaško kot kak fantalin napadati krščansko socialistično strokovno delavsko organizacijo. »Kjer se prepričata dva, tretji dobiček ima,« tako pravi naš slovenski pregovor. Podjetnik se nam lahko smeje, kajti prav v tem se vidi, da vam je več za demagogijo, kakor stvarno delo za delavske interese. Prepričani smo, da bodo radi te netaktne in neokusne polemike trpeli največ guštanjski kovinarji, kakor tudi vse ostalo delavstvo. Prepričani smo pa tudi, da bo vse delavstvo spoznalo, kdo je vse to zakrivil. Malo več zrelosti in taktnosti bi pričakovali od voditeljev SMRJ.

Delavstvo! Ti sodi! Ali gre v tem slučaju za prestriz ene organizacije ali za tvoje interese; za tvoj košček kruha; za pravice vsega delavstva in ne samo tistih, ki so organizirani v SMRJ?

Delavstvo! Ti pa vidi, da so s tem činom pokazali, koliko imajo zate srea, koliko znajo brzdati samega sebe in se žrtvovati delavskim interesom. Resnost in ugled delavstva sta s tem globoko padla, za kar nosijo polno odgovornost, kakor tudi za to, kar bo prišlo, voditelji SMRJ.

Sicer je pred nedavnim časom izšel v »Del. politiki« članek, ki je tudi blati našo organizacijo, nakar pa zaradi neresnosti članka nismo odgovarjali. V tem slučaju smo pa primorani braniti čast naše organizacije in delavstva, ki nam je poverilo svoje zaupanje.

Guštanj. Strojovna skupina kovinarjev v Guštanju je z ozirom na glasovanje, ki ga je odredil SMRJ za nedeljo, dne 12. t. m., poslala na ta sestanek deputacije, katere predsednik je prečital odgovor glede skupnega nastopa pri pogajanjih, ki ga je skupina poslala krajevni organizaciji SMRJ v Guštanju, kakor tudi naslednjo izjavo:

Izjava.

Na podlagi poziva SMRJ ugotavljamo, da krajevna skupina v Guštanju gori navedene organizacije ni upravičena zahtevati od celokupnega delavstva tukajšnjega podjetja kakršnokoli tajno glasovanje. Glasovanje bi bilo upravičeno le tedaj, ako bi isto odredili sporazumno obe organizaciji, ali pa Delavska zbornica. Ker pa ta možnost v tem primeru ni bila dana, se naša skupina glasovanju odpove in izjavljamo, da se strinjamo za predstojajo pogajanja le v skupnem delu, kar smo izjavili v našem zadnjem dopisu na krajevne skupine SMRJ, koje vsebino hočemo v navzočnosti vseh tukaj navzočih prečitati.

Marksisti niso dobili zahtevane 2/3 večine glasov in je tako njihov sklep neveljaven.

krščanstvo in socializem, ampak krščanstvo in kapitalizem.

Toliko za uvod.

Znanstveno delovanje Karla Marksa.

Karl Marks je doprinesel na polju politične ekonomije isto kakor Kopernik na polju astronomije. Oba sta dokazala, da ostane samo empirično izkustvo, samo poznanje čutnih pojavov, na površju in da ne nudi nobenega pravega znanja, ampak da zavede do napačnih predstav in do zmotnih zaključkov. Napram varljivemu videzu površja sta spoznala resnični položaj in pravo zvezo bistva čutnih in doznavačih pojavov.

Skozi veliko stoletij so ljudje trdno verjeli, da se premika solnce in da miruje zemlja. Večina človeštva veruje to še danes. In če je filozofija, ki danes obvladuje krog učenjakov, prava, bi bila nedvomno čista resnica, da ima naivni del človeštva prav s svojimi zmotnimi predstavami in naziranjmi. Kajti vsa moderna filozofija: materializem, pozitivizem, agnosticizem kakor tudi kancianizem in subjektivni idealizem, trdi, da ne more priti s svojimi zaključki preko čutnih pojavov. To pa ni nikaka veda, ampak dejansko onemogoča pravo vedo, vsako resnično in pravo spoznavanje.

Z ozirom na gorenje sklicuje skupina kovinarjev v Guštanju delavsko zborovanje v prostorih g. Cvitančiča v Guštanju v nedeljo 19. t. m. ob 9 dopoldne s tem dnevnim redom: 1. Zavzetje stališča k sedanjemu položaju. 2. Govor in pojasnila centralnega zastopnika. 3. Čitanje osnutka za kolektivno pogodbo in 4. Razno. — Vsem, katerim je za resno in pošteno delo, naj pridejo na zborovanje, da pokažemo, kako mi smatramo in pojmujeemo skupno delo v tako kritičnih trenutkih. — Člani, vsi do zadnjega na zborovanje!

Jesenice. Razprave in pogajanja o akordnem plačilu v posameznih oddelkih, se bližajo svojemu koncu. Se zavijalnica in žebljarna čakata na rezultat, ki se ima izvršiti ta mesec. S tem bodo plačilni pogoji, zapadeni v okviru direktnega akorda, zaenkrat rešeni. Sicer je po treh mesecih dana možnost sedanje pogoje še popraviti, v kolikor bi morda kazala potreba, vendar bo v temelu ostalo pri sedanjem rezultatu. Uspehi do sedaj zaključenih razprav nam kakor solnce na jasnem nebu kažejo, kaj je strokovna organizacija delavstvu. In to svobodna strokovna organizacija! Kdo bi se upal odkloniti nizke tovarniške predloge, če ne bi imeli svojih strokovnih organizacij? Nihče! Nemo, s sklonjenimi glavami bi sprejeli to, kar nam je nudila tovarna in lajšala svojo bedo v brezmejnem trpljenju in z visino produkcija. Tako pa so rezultati teh pogajanj v pogledu današnjih razmer polni. Ne samo, da smo obdržali to, kar smo imeli do sedaj, pridobili smo celo možnost do večjega zaslužka. To je uspeh naše solidarne skupne zavesti o moči svobodne strokovne organizacije! Ze samo v tem delu uspehov je povrnjena vsa naša žrtve, ki smo jo doprinesli na žrtvenik organizacije.

Ne bo pa ta naša borba z zaključitvijo akordnih postavk že končana. Imamo pred seboj še neresen najtežji in najvažnejši del borbe. Borbo za novo kolektivno pogodbo. V tej borbi imamo zapadeno temeljno plačo, premog in drva, stanovanjske zadeve ter vse razmerje, ki naj nas v bodoče veže s tovarno. Težak bo ta del borbe, tem bolj, ker stoji podjetniki v vseh državah na stališču, da ukinejo kolektivno razmerje. Količnega pomena je za nas kolektivna pogodba, vemo iz izkušnje vseh povojnih let. Hočemo radi tega, da nas varuje tudi vnaprej. Zato bodimo kakor do sedaj tudi v bodoče zvesti člani organizacije in naj nam bo vedno pred očmi geslo: Kolikor bomo izvršili dolžnosti, toliko bomo dosegli pravice.

Iz pisarne. Vsem blagajnikom sporočamo, da se odslej oddaja članarina glavnemu blagajniku vsak petek od 6 do 8 ure zvečer in vsako prvo nedeljo v mesecu od 9 do 11 dopoldne. Apeliramo na vse blagajnike, da se teh ur točno držijo. Vse članstvo pa obveščamo, da je pisarna odprta vsak dan od 6 do 8 zvečer in vsako nedeljo kakor doslej, kamor naj se vsi člani v vseh zadevah obračajo. Obveščamo tudi, da plačujejo člani v oddelkih, v katerih je že določen blagajnik, samo njemu tudi za godbo, ker le v redu so izključene pomote. Tisti tovariši pa, v čijih oddelkih še ni blagajnika, naj do nadaljnjega plačujejo tako, kakor dosedaj.

Javornik. Ze nekaj dni sem se je govorilo, da se tolo začel pogajanja za novo akordne postavke v naši obratnosti. Toda kakor je videti, so bile te vesti preuranjene. Zdi se, da bodo ta pogajanja najtežja. Kajti po predlogu tovarne bi delavstvo izgubilo letno okrog poldrug milijon dinarjev na zaslužku. Koliko pomeni to za delavstvo, ni potreba posebej poudarjati. Pri tem bi bili seveda udarjeni tudi vsi obrtniki. Javorniški kovinarji se tega dobro zavedajo in stojijo kot en mož v pripravljenosti, da branijo svojo eksistenco.

Ljubljana. V nedeljo 12. t. m. se je vršil lepo obiskan sestanek ljubljanskih kleparjev v gostilni Novak na Rinski cesti. Podpisala se se pravila, ki se bodo predložila oblasti v odobritev, nakar se bo vršil ustanovni občni zbor. Sestanek sta se udeležila oba tajnika JSZ, ki sta poudarjala važnost strokovne or-

ganizacije ter vzajemnega dela med kleparji in inštalaterji. Po poročilih se je razvila živahna debata, ki priča, da vlada v tej stroki veliko zanimanje za strok. organizacijo. Prihodnji sestanek, ki se bo vršil v najkrajšem času, bo razpravljal o ustanovitvi podpornega sklada za slučaj bolezni in brezposelnosti.

Tovariši kleparji in inštalaterji! Vsi v vrste strok. organiziranega delavstva, da ojačimo njihovo vrsto v borbi za izboljšanje našega položaja in naše soc. zakonodaje, katera je vsak dan bolj ogrožena.

Tržič. Poleg sestanka Krekove družine se je vršil tudi razgovor glede ustanovitve strokovne skupine kovinarjev. Obisk je pokazal precejšnje zanimanje. Sicer nas je precej, ki smo že člani JSZ, toda hoteli bi imeti lastno skupino, ki bo samostojno lažje vršila delo za našo stroko. Poleg tega nam bo lažje pritegniti tudi druge, ki so sedaj izven organizacije. V kratkem se bo vršil širši sestanek, ki bo o tem podrobneje razpravljal. Do tedaj pa, tovariši, pridno nabirajte člane, da bomo do sestanka vsi v organizaciji. Danes je še bolj kot kdaj prej potreba močnih delavskih strokovnih organizacij. Zato vsi do zadnjega v organizacijo. — Kovinar.

Opekarsko delavstvo

Vrhnika. Vse člane vabimo na sestanek, ki se vrši v nedeljo 19. aprila ob 9 dopoldne v Rokodelskem domu. Udeležba za vse člane dolžnost!

Viničarji

St. Peter pri Mariboru. Zopet en zgled o težkih viničarskih razmerah. Viničar je šel prosit kmeta, naj bi mu pripeljal nekaj sene in sicer za plačilo. Ker je bila cesta k viničarji zelo blatna, je viničar tudi prosil posestnika, ker ima slučajno travnik ob tej cesti, ako bi to malenkost sene lahko črez travnik odpeljal. Pa ni nič dosegel. Najprej ni imel dotični kmet voza pripravljene, čeprav so stali pred župo vsi vozovi prazni, da bi pa kdo drugi vozil po travniku, pa tudi ni dovolil. Tako si je viničar navezadnje z veliko težavo komaj spravil potrebno seno za svojo kravico na dom. Seveda, če bi se moral voziti vino, takrat pa, če se voz vidi iz blata ali ne, voziti se mora. Za vino ni nikoli cesta preblatna in vozovi so vedno pripravljeni. Če je pa treba viničarju kaj storiti, to pa seveda ne. Taki ljudje se imajo potem še za zelo verne katoličane in še celo v javnosti se hočejo uveljavljati. Ne pozna pa niti iskric krščanske ljubezni do bližnjega, osobito do revnega viničarja ne. Pa če se mu viničarji z delom naravnost ubijajo, to mu ni nič mari. V takih težkih razmerah naj ima še viničar veselje do svojega poklica? Kdor le more, zapusti viničarsko službo. Potem pa tožijo, da jim delavecev primanjkuje. O se jih bo manjkalo. Vsak pošten in priden delavec zasluži tudi pošteno plačilo in vsaj trohico upoštevanja in ljubezni. Vsak berač bi več zaslužil v eni uri, kot tu viničar pri težkem delu celi dan. Za sedaj naj zadostuje to.

Hoče pri Mariboru. Ko smo si tukaj ustanovili organizacijo, smo seveda tudi takoj trčili na gospodarje, kateri sploh nočejo slišati, da bi tudi viničar imel kako besedo, ali pa kakšno pravico, razen: »Delaj, kar moreš, nekaj boš že enkrat dobil za to, če nam bo volja«. Tako se je viničar K. že moral na podlagi določb viničarskega reda spoprijeti z vinogradnikom D., ker mu je isti odtegnil dosedaj vsako leto 150.— Din pri plači za »štantno« delo v vinogradu. Dosegel je brez komisije 200.— Din in rajši kot bi se pravdal, mu je ostalo pustil. Sicer tako popuščanje plače, katero si delavec kravico zasluži, ni na mestu in je viničar le oškodovan, vendar pa hočemo v tem slučaju dokazati, da nismo sedaj, če smo se organizirali, prav nobe »boljševiki«, ampak da znamo ravno mi vzajemnost ceniti mnogo bolj, kakor pa marsikateri kmet-vinogradnik v naši okolici. To naj potrdi še naslednji slučaj: Tovariš G. je zaprosil načelstvo zveze, naj opozori njegovega gospodarja L. radi dolgujočega zaslužka. Ta pa je takoj odgovoril s pismom, katerega je načelstvo zveze poslalo v pregled

ljiv videz površja.

Naloga znanosti pa je, da prodre skozi zunanji videz do nevidljivega notranjega bistva, k resnični osnovi pojave. Zelo točno pravi Rudolf Ihering: »Vsako spoznanje prične z zunanjim pojavom. Toda le, da kmalu spozna, da vara zunanji videz. Napredek v spoznanju obstoji prav v tem, da se človek ne prebana odtrgava od vere na resničnost zunanjega pojava.« Čutna skušnja zapopade le varljivi videz stvari. Ne, kakor da bi nas nalagale stvari, narava nas ne nalaže. Mi sami smo, ki se varamo zaradi preuranjene sodbe. Solnce ne pravi: »Premikam se,« le mi si to predstavljamo. Predstava pa ni nič drugega, kakor razumevanje predmeta, katerega smo spoznali in kakršnega si predstavljamo naše čutno doznanje. Pravo spoznanje, resnična veda prinese šele logično in pametno pojmovanje. Pojem ne obstane pri pojavi, ampak prodira do bistva predmeta in ga pravilno reproducira v našem razumu. Splošni pojmi tvorijo podlago vse znanosti. Če bi imela moderna filozofija prav s svojo spoznavalno teorijo, da ne moremo priti s pomočjo logičnega sklepanja preko čutnih izkustev in dejstev, potem bi sploh, kakor že omenjeno, ne obstajala nikaka veda, ampak bi smatrali vse za resnično, kakor bi si sami domišljevali. (Dalje.)

talu« in »Spor zaradi pojma o vrednosti« še ni izšlo.

Hohoff je po svojem znanstvenem delovanju eden najznamenitejših raziskovalcev na polju nauka in zgodovine o gospodarstvu, zlasti pa kanonističnega in Marksovega nauka o vrednosti teorije. Hkrati je pa tudi najboljši poznavalec ne le Marksovega ekonomskega nauka, ampak Marksa sploh.

Leta 1863. je napisal Hohoff v »Me-sečniku za krščansko socialno reformo«, tele besede: »Če bi na obeh straneh vedeli, kaj je v resnici kapital, kaj v resnici uči Maks in katoliška cerkev, bi bil sporazum kmalu mogoč, ne le mogoč, ampak nujen. Tako pa se zaenkrat vodi boj na življenje in smrt zaradi nevednosti in zaradi nerazumevanja.

Hohoff je bil tudi edini katoliški duhovnik, kateri je spoznal stavek v encikliki Leona XIII. »Rerum novarum« kot princip kanonističnega in marksističnega nauka o vrednosti, namreč: »To je čisto gotova resnica, da ne temelji družabno premoženje na ničemer drugem kakor na delu delavcev.«

Hohoff je prišel po temeljitem proučevanju marksističnega in kanonističnega nauka o vrednosti do sledečega zaključka: Naziranje in nauki cerkvenih očetov so naukom Marksovega kapitala čim sorodnejši in dokazujejo, da si ne stojita v ospredju kakor ogenj in voda

prizadetemu viničarju in v katerem so bile same neresnice. Deputatne zemlje pri viničarji sploh ni nobene razum ob hiši majhna gredica, kjer je viničar imel solato in katero sploh ni mogel niti uporabljati, ker je bila radi vinotoča vsa ponesnažena. Vinograda pa je približno 3 orale. V njem delati skoraj zastoj, plačilo in obstanek življenja pa iskati takorekoč drugod, pa že ni prav. Ako se viničarju kdaj da kak kozareček vina, ki ga je pošteno zaslužil, to se ob vsaki priliki predbaciva in stavlja kot velike neizmerne dobrote, ki jih mi viničarji na ta način baje imamo. Ako pa popivajo razni gosposki »južinarji« po vinskih kletah tu okrog, to pa ne povzroča nobene krize in mora biti vse dobro. Hvala Bogu, da niso vsi gospodari taki in da je nekaj dobrih za viničarje tudi med nami. Navadno pa so ravno taki, ki obiščejo vsa božja pota in se delajo najbolj pobožne, vedno najslabši za delavce, jih najslabše plačajo in najbolj odirajo, dočim imajo prav ti dovolj prilike, da pokažejo svoje krščanstvo tudi v dejanju. Tovariši! Borimo se za zmago idej krščanskega socializma in ožigosajmo povsod polovičarsko in maskirano krščanstvo!

Litmerk pri Ormožu. V nedeljo 26. aprila vsi na občni zbor v Katoliški dom v Ormožu ob osmih. Povabite tudi neorganizirane viničarje!

V borbi. Eni naši skupini v Slovenskih gorah se je iz neznanega vzroka prepovedal prostor za občni zbor v društveni dvorani. Toraj v dvorano Katoliškega prosvetnega društva ne sme vstopiti katoliško delavsko društvo »Strokovna zveza viničarjev«. Kakšna je to mera? Se bojite vzduha po znoju? Ali se bojite resnične besede, ki bi tudi vam dobrodošla? Za danes dovolj, ker upamo, da se bo ta prepoved preklcala.

Krekova mladina

Tržič. V ponedeljek, 13. t. m. je priredila Krekova družina v Tržiču prijateljski sestanek, katerega se je udeležilo precej lepo število mladih fantov. Na sestanku je prišel kot zastopnik centrale tov. Rozman. Njegovo zanimivo poročilo in poučna razmisletja so nam dala mnogo jasnejših momentov za delo v delavskem mladinskem gibanju. Delavska

mladina bo ustvariteljica nove bodočnosti. Zato je naloga mladine, da se izobrazuje in usposablja za težko življensko pot. Ne samo kot profesionalisti, še bolj potrebujemo obnove duha in srca. V tem cilju naj bo usmerjena naša pot. Bodimo pionirji nove dobe, kajti le z vztrajnim in pogumnim delom nam je uspeh zasiguran.

Krekova mladina, Maribor. Ali kaj delajo? Da. — Bujni plakati po celim mestu so oznanjali igrokaz »Duše«. Razmeroma se je odzvalo tem nemim klicom precej občinstva. Petrovičeva drama »Duše« ni slaba, precej je ugajala. Igralci — novinci so se potrudili, igrali so z ljubeznijo in veseljem do igre. Več ne moremo od njih zahtevati. Zelim pa vsem, da ostanejo vztrajni, da si predstavljajo oder kot prižnico, s katere se naj oznanja naša ideja, ki je v Mariboru žal še premalo razširjena.

Hrastnik. Krekova mladina prične 14. t. m. z rednimi tedenskimi sestanki v društveni sobi, na katerih se bodo obravnavala vsa tekoča pereča vprašanja.

Romanje v Rim na proslavo 40letnice izdaja okrožnice Leona XIII. »Rerum novarum« se vrši v maju t. l. Prijave se še sprejemajo, zato naj vsak, ki želi potovati, takoj ob prijavi plača prijavnino 50 Din. Stroški za hrano, stanovanje in vožnjo z brzovlakom stanejo Din 1250.— kateri se plačajo po položnicah. Obrnite se na Pripravljalni odbor za proslavo »Rerum novarum«. Ljubljana, Miklošičeva c. 22/I.

Ljubljanski Krekovi prirede v proslavo 40letnice izdaje okrožnice Leona XIII. »Rerum novarum« akademijo v soboto 25. t. m. ob 8. uri zvečer v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti.

Krekova knjižnica je izdala in razposlala vsem rednim članom Krekove knjižnice svojo prvo knjigo »Samuelovo iskanje«.

Doma in po svetu

Odkritje pogodbe med Nemčijo in Avstrijo je znatno presukalo političen položaj in medsebojna razmerja evropskih držav. Vse kaže, da bosta obe germanski državi brez ovir lahko ustvarili čim tesnejšo gospodarsko skupnost. Kajti proti Franciji in Češkoslovaški, ki sta v zelo ostri obliki nastopili proti izpeljavi carinske unije, je vstala Anglija, ki pravi, da se posameznim in državam nikakor ne more zabraniti gospodarsko in politično sodelovanje in da omenjena pogodba ne ruši mirovnih sklepov, pač da je prvi korak k smotrni gospodarski in politični ureditvi Evrope in ga je zato treba pozdraviti. Kakor je razvidno iz tega, Anglija dosledno vztraja pri svoji politiki ravnotežja nasprotnih si sil na evropskem kontinentu in zato podpira sedaj eno sedaj drugo stran, kakor je za angleške interese bolj prav. — En del javnega mnenja v Češkoslovaški je nezadovoljen z neodločnim zadržanjem Jugoslavije napram temu za srednjo Evropo vsekakor usodnemu problemu. Pojavljajo se glasovi in sicer z zelo kompetentnih strani, da naj bi se Češkoslovaška pridružila nemško-avstrijski uniji. V kombinaciji je bila tudi carinska unija s Poljsko, a je ta misel že skoro docela pozabljena. — Francosko javno mnenje je enoglasno in ostro obsodilo desetletno politiko zun. ministra Brianda, ki je privedla do tega, da bo Nemčija že kaj kmalu sposobna napovedati Franciji če že ne revanžno pa vsaj ostro konkurenčno borbo za prvenstvo in nadvlado v srednji in vzhodni Evropi. Zato pa zahtevajo mnogi, naj se za vzhodnoevropskim državam iz francoskih bank zadosten kapital, da si ustvarijo gospodarsko zvezo, ki bo protiutež proti nemško-avstrijskemu gospodarskemu bloku, katerega hrbet varuje — sovjetska Rusija. Le-ta pa je s — Francijo v najhujšem nasprotju in mora že iz čisto političnih razlogov podpreti vsako akcijo, ki gre za tem, da se izpodbi francoski vpliv. — Jugoslavija oficijelno še ni zavzela napram pogodbi nobenega določene stališča. Vendar je gotovo, da ji je njeno zadržanje v glavnem že dano po njenem mednarodnem položaju in po smeri njene politike, ki jo vodi že vsa zadnja leta.

Razkol med nemškimi fašisti je nastal s tem, da se napadalni oddelki Stahlhelma pod poveljnikom Stenesom odpovedali pokorščino svojemu vrhovnemu šefu Hitlerju, ki je obenem voditelj narodne socialistične stranke. Mnogi menijo, da je to začetek konca nemškega fašizma. Kajti Stenes že ustanavlja novo

politično stranko, ki naj bi bila radikalno-fašistična.

Predznaki diktature, pravijo nekateri, da se pojavljajo v Romuniji. Bivši romunski poslanik v Londonu Titulescu sestavlja novo vlado, ki naj bi jo tvorile po kraljevi želji »vplivne osebnosti« iz vseh narodnih strank.

Med Jugoslavijo in Bolgarijo je po vesteh nekaterih listov po nalogu svoje vlade hotel posredovati sofijski poslanik Anglije. To posredovanje je bilo bojda ponudeno jugoslovanskemu zun. ministru Marinkoviču. Priobčena pa je bila izjava, ki tem vestem v celoti oporeka.

Revolucionarno gibanje se kot nelezljiva bolezen širi po vsem iberskem polotoku. Prava revolucija, oborožena vojaška vstaja je že izbruhnila na portugalskem otoku Madeiri. Vstasi so prevzeli vlado in oblast v svoje roke. Čete, ki naj bi šle iz glavnega portugalskega mesta Lisbone udušiti vstajo, so bile prav tako spoznane kot nezanesljive in so še sedaj na ladjah v pristanišču pod stražo ladijskih topov. Vlada pošilja v svet vesti, da popolnoma obvladuje položaj, kar pa je zelo negotovo.

Revolucija je izbruhnila tudi v Venezueli v Južni Ameriki, ki je bila do nedavna sploh bogata zakladnica za senzacij in nenavadnih dogodkov — žejen svet. A revolucije v južno-ameriških državah so postale v zadnjih letih že res prav vsakdanje. Največkrat in skoro redno gre pri teh vstajah in revolucijah nekaterih generalov za koristi bodisi ameriških ali pa angleških kapitalistov. Tem pa ni mari drugo kot naravna bogastva teh držav. Venezuela je bogata na petroleju, za katerega se bori ameriški in angleški kapital. Tako je sedanja revolucija le člen v verigi te že dolgo trajajoče borbe. Podobno se bijejo interne skupine velekapitala za vlado tudi v drugih državah, ne izvemši onih v Evropi.

Občinske volitve v Španiji, ki so se vršile zadnje nedelje, so prinesle popolno zmago strankam, ki se zavzemajo za odpravo monarhistične ureditve države in hočejo upostaviti republiko. Štiri petine mandatov so dobili republikanci, monarhisti pa samo eno petino. V tem volilnem izidu se kaže vsa globoka, nevolja španskega ljudstva nad sedanjim režimom, ki je le podaljšanje — že 9 let trajajoče vojaške diktature. Ta diktatura, o kateri so prvotno mislili, da bo privedla Španijo iz nezdravih političnih in gospodarskih razmer, je pahnila španski narod v še hujše zmede, iz katerih grozi izbruhniti krvava revolucija. Mno-

gi mislijo, da bo n. pr. pokret za avtonomijo katalonskega naroda v okviru španske države v toku dogodkov in časa splahnel in da ne bo več grozila nevarnost za nadvlado centra in zapada Španije nad vzhodom. A zgodilo se je prav nasprotno. V vsej Kataloniji so dobili avtonomisti ogromno večino. — Republikanci zahtevajo, da se kralj takoj odpove prestolu in da se sestavi republikanska vlada, ki bo izvedla volitve za ustavodajno skupščino. Če se to ne bo zgodilo zlepa, tako izjavljajo republikanski voditelji, bodo te zahteve izsilili. Monarhistične stranke pa kljub razločnemu razpoloženju ljudstva nikakor še niso voljne pustiti državno krmilo iz rok, čeprav sklepajo nekateri iz kraljevih izjav, da je pripravljen odstopiti.

Kralj Alfonz XIII. je odstopil in istotako tudi vlada; voditelj republikanskega gibanja Zamorra je sestavil novo vlado.

Hrastnik: Naše poročilo glede velikončne procesije in petja med isto ni zadovoljilo tistih, ki radi samo dobro vidijo. Konstatiramo, da je bil naš informator v prvih vrstah procesije in je namenoma pazil, kako bo. Lansko leto so štirje v vrsti v redu korakali, a letos kakor je kdo hotel, posebno kar se tiče moških. In pelo se je manj.

Poleg tega niso bili vsi pevci v procesiji. Če se upošteva velika pevska zmožnost g. B. in dejstvo, da je šlo skozi pevske zbor 60 članov, ki so danes raztreseni na vse strani in se ne more trditi da bi bili vsi slabi pevci, mora vsak objektivni človek priznati, da tu ni nekaj v redu. Priznati pa se mora petje žensk in pa tenor g. Polifke. Smo mnenja, da bi letos moralo biti boljše, nego je bilo lansko leto, ne pa tako ali slabše. Kaj pa v Dragi? Ali se more reči, da je bilo bolje nego lansko leto?

Da'mo otrokom solca in zraka

(Proti tuberkulozni dnevi.)

Kakor lansko leto prirede tudi letos proti tuberkulozne lige in antituberkulozni dispanzerji po vsej državi v dneh od 1. do 6. maja protituberkulozne dneve z geslom: **Dajmo otrokom solca in zraka!** Namen teh dnevov je živahno pospeševanje vsesplošnega boja proti najhujši socialni bolezni, jetiki. Skrb, ki jo posvečajo zatiranju tuberkuloze država, občine, zdravstvene ustanove, se mora pridružiti še privatna inicijativa, vsa javnost mora sodelovati po svojih močeh pri omejevanju in zatiranju te bolezni. Borbi za sezi-danje potrebnih bolnic, ljudskih zdravilišč, hiralnic, dispanzerjev, zahtevam po zidanju stanovanj, se mora pridružiti tudi higienska propaganda, zdravstveni pouk, skrb za slabotne obolele otroke z ustanavljanjem počitniških kolonij.

Dajmo otrokom solca in zraka: pod tem geslom naj prirede vsa kulturna, humanitarna, prosvetna in zdravstvena društva protituberkulozne dneve. Pod tem geslom naj se prvomajski dnevi posvete zbiranju sredstev za organiziranje počitniških kolonij ob morju, v planinah, v čistem gozdnem zraku. Ako bo privatna inicijativa pridno na delu, ji bodo brez dvoma prikočile na pomoč tudi občine

in javne zdravstvene ustanove.

Zavedajmo se, da nobeden izmed nas ni zavarovan proti tej kužni bolezni in da je vsak dan za dnem lahko izpostavljen okuženju. Zato pa je tudi naloga vsakega, da po svojih močeh sodeluje v splošnem boju proti tuberkulozi. Tega se premalo zavedamo, zato naj imajo vsakoletni protituberkulozni dnevi namen pouka- vzgoje s predavanji, slikami in filmi.

Poleg vsega je treba vedno še znova tudi pouka. Predpisi glede čuvanja pred okužitvijo v javnih prostorih se površno izpolnjujejo. Popljudana tla, zakajeno ozračje, to je vse nekaj navadnega. Na vlaku si moraš v oddelku za kadilce zrak brez škodljivega dima šele priboriti. Gostilne, pivnice, ki so dostikrat pravo lego vsemogočih kužnih bacilov, rastejo nove iz tal. Tudi v privatnih stanovanjih, čeprav bi bilo mogoče mnogo-krat urediti zdravše bivanje.

Težke in mnogostevilne so žrtve, ki jih vsako leto zahteva jetika. Vsako leto se mno-ži število obolelih in okuženih, zato postaja protituberkulozno skrbstvo vedno bolj pereče socialno vprašanje, za katerega se mora zanimati vsak, sodelovati vsa javnost. Namen protituberkuloznih dnevov, ki jih vsako leto prirejajo protituberkulozne lige, je, zainteresirati vso javnost za važnost protituberkulozne boja, pridobiti za sodelovanje vse sloje. Vsi moramo v tem boju sodelovati: država, občine, društva, vsak posameznik. Ob priliki letošnjih protituberkuloznih dni naj vsak po-maga in sodeluje za cilj:

»Dajmo otrokom solca in zraka!«

Osrednja protituberkulozna liga v Ljubljani.

Občni zbor Osrednje protituberkulozne lige v Ljubljani se vrši v nedeljo, dne 19. aprila ob pol 10 dopoldne v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev na Miklošičevi cesti. Na dnevnem redu je poleg rednih društvenih poročil tudi predavanje g. dr. Franca Debeveca o zanimivi temi: **Skrita tuberkulozna obolenja.** Zato so na občni zbor poleg članov Osrednje protituberkulozne lige in poleg delegatov krajevnih protituberkuloznih lig povabljeni zlasti zdravniki, časopisje, uradi in oblasti (zlasti zdravstvene ustanove) **ter tudi širše občinstvo.** Udeležba na predavanju bo pokazala, da se zavedamo velike važnosti organizirane borbe proti tuberkulozi.

Blagoslov današnjih dni ali kie se kopiti denar

V naslednjem podajamo poročilo, koliko dobiček izkazujejo nekatere delniške družbe in koliko dividendo izplačujejo: Jugoslovanska banka Din 19.459.837, 8% div., Hrvatska sveop. kred. banka Din 3.575.000, Posojilnica v Mariboru Din 1.000.000, Kreditni zavod za trg. in ind. Din 3.579.000 10% div., Celjska posojilnica Din 1.106.000 10% div., Komercijalna banka Zagreb le 400.000, Srbska banka v Zagrebu Din 10.650.000 10% div., S. H. Guttman Din 1.370.000 6% div., Hag v Zagrebu Din 13.821.000.

Našteli smo le nekaj primerov. Seveda izkazujejo vse delniške družbe večje ali manjše dobičke. Kako pa delavstvo? Kje in kaj je njegov delež? Pomnkanje!... — Ant.

Obvestilo uredništva.

Kakor so čitatelji že sami uvideli, se je zanimivi roman »Kako sem ubila svojega otroka«. končal v zadnji številki. V prihodnji številki bomo pa pričeli priobčevati najlepši roman **Hermana Sudermanna „Gospa Skrb“.** Ta roman obravnava življenje, skrbi in težave kmečkega proletarijata.

Usnjarska in čevljarska zadruga „RULO“ r. z. z. o. z. v Tržiču

Izdeluje
vsakovrstne ovčje
in kozje kože, kakor tudi
barvano usnje za
površnike

Postrežba točna.

Cene solidne.